

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

NR. 9

85. ÅRGANG

12. MAI

1973

I SELSKAP MED MYSTIKERE

(SIDE 144)

HAR NKKF UTSPILT SIN ROLLE?

(SIDE 148)

RAPPORT FRA LISSABON

(SIDE 150)

MAI MÅNED

Diakonvigsel i Porsgrunn

Søndag 29. april ble Josef Plocinski vigslet til diakon av biskop Gran i Vår Frue Kirke i Porsgrunn.

Høytideligheten fant sted umiddelbart etter fermingen av ti av menighetens unge. Kirken var fylt til trengsel under den konselebrerte høymesse, der bl. a. menighetens tidligere sogneprest, pastor Dr. J. Duin, deltok.

Josef Plocinski vil avslutte sine studier ved Gregoriana-universitetet i Rom og vil bli ordinert til prest i St. Olav Domkirke den 21. oktober i år.

Retrett 1974

Den verdenskjente predikant og forfatter Pater Riccardo Lombardi, S. J., grunnleggeren av pastorsenteret «Per un Mondo Megliore» utenfor Rom, har sagt seg villig til å holde en retrett for prester, ordenssøstre og legfolk i Oslo-området 26. mai til 1. juni neste år.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT

KR. 40,— PR. ÅR

HVER 14. DAG

REDAKSJONELT:

ANGÅR BILDET

Et ord i alvor til våre lesere. Bildet til høyre forteller ikke bare noe om nøden rundt oss — det sier også noe ubehagelig om oss selv.

La oss innrømme det: vi betrakter bildet pliktskyldig, sukkende, nesten som en botshandling. Og glemmer det øyeblikket etter for de nære ting.

Dere skriver aldri leserbrev til redaksjonen om denne forferdelige nøden. Dere er mer opptatt av liturgien, av det siste sex-sjokket i film, av målføret i Fjernsynssendingene, av at noen av oss er radikalere og at andre er konservative.

Åtte tusen døde et eller annet sted i India blir ubetydelig sammenlignet med femti omkomne i et flycrash i Skandinavia — og ingen av tingene kan måle seg med at nabofruen blir voldtatt av en gal person. Det er en

journalistisk hemmelighet som virker forbløffende bra i dag som i går.

Og dette gjelder også dere, kjære lesere. Og det gjelder meg selv, selvfølgelig.

Men bildet blir stående, som en stum anklage mot oss som er rike i forhold til disse menneskene, mot oss som har unger som ikke er underernærte og kraftløse, mot oss som er så skrekkelig opptatt av våre venners og kjente og trosfellers feil og tabber og skjevheter at vi ikke har tid til å se virkeligheten i øynene.

Anklagen rammer oss alle — innbill dere ikke noe annet.

Den rammer de selvtilfredse av oss og de eksklusive. Den rammer de som stiller seg over fellesskapet og bare prater akademisk om nøden. Og den rammer, like hardt, de som snakker

I mai

Vi er inne i mai måned, den måned i året som tradisjonelt er viet Guds Mor, Maria, i den katolske kirke. Det følgende er ord fra Det annet Vatikankonsils dogmatiske konstitusjon *De Ecclesia*:

«Nå finnes det forskjellige former for andakt til Guds mor, og Kirken har, innenfor grensene for en sunn og rett lære, godkjent dem i pakt med tids- og stedsforholdene, i pakt også med de troendes mentalitet og særtrekk. Hensikten med disse andaktsformer er at hengivenheten til moren skal bidra til at Sønnen, til hvem alt er skapt og i hvem det var Guds vilje at all fylde skulle bo, blir virkelig kjent, elsket og æret, og at hans bud blir overholdt.»

«Kirkemøtet bekjenner uttrykkelig denne katolske lære og samtidig oppfordrer det alle Kirkens barn til ivrig å fremme Mariadyrkelsen, især den liturgiske, å verdsette de andaktsformer og fromhetsøvelser til hennes ære

som i tidens løp er blitt anbefalt av Kirkens læreembede. Alle oppfordres samvittighetsfullt å overholde alt som tidligere er blitt stadfestet med hensyn til Kristi, Marias og helgenenes bilder. Kirkemøtet anmoder inntrengende teologene og forkynnerne av Guds ord om, i sin omtale av Guds mors særegne verdighet, omhyggelig å holde seg like langt fra enhver falsk overdrivelse som fra en overdreven forsaghet. Ved under læreembedets ledelse å studere Den hellige skrift, fedrene og kirkelærerne samt Kirkens liturgiske tradisjoner, vil de kunne kaste det rette lys over jomfru Marias nådegaver og privilegier, som alle peker henimot Kristus, opphavet til all sannhet, hellighet og fromhet. De må oppmerksomt vokte seg for alt det som kunne villede våre adskilte brødre eller andre med hensyn til Kirkens sanne lære. Og de bør minne de troende om at den sanne fromhet ikke består i golde og flyktige stemninger

OSS?

og snakker om Kirke og kristendom i i diskusjonsgrupper og egentlig laver en papirmølle ut av det hele.

Jeg sier dette fordi hvert ord også er rettet mot meg selv. Jeg gjør ikke noe som teller i nevnte sammenheng, ingenting av betydning ihvertfall.

Og enda aner det meg at det finnes en måte å begynne på for oss alle:

En omstilling mot en ny virkelighet som anno 1973 — etter noen års innkirkelig bråk — gir oss oppgaver for vår bønn og vårt arbeide som ikke kjenner venn eller fiende, konservativ eller radikal, ung eller gammel.

Bare dette at Kristus lider i ukjente på grunn av oss. Og at Han, meget tålmodig, har ventet alt for lenge på at vi skal bli ferdige med prat og kiv og gjøre noe med det.

A. R.

måned

og heller ikke i naiv troskyldighet, men at den utgår fra en sann tro som fører oss til å anerkjenne Guds mors høyhet og vekker i oss en barnlig kjærlighet til vår mor og trang til å efterligne henne.»

(Fra avsnittet om Mariadyrkelsen i Kirken og om den rette forkynnelse og dyrkelse av Maria.)

LUNDEN KLOSTER

Fra og med søndag den 13. mai feires høymessen i Lunden kloster klokken 18 (istedenfor som hittil klokken 10.)

Se gudstjenestelisten på side 150.

Kirkens røst

«*V*i retter først til alle Våre sønner en inntrengende oppfordring. I utviklingslandene, som andre steder, bør legfolket påta seg som sin oppgave fornyelsen av den verdslige orden. Hvis det er hierarkiets plikt å lære og gi en uforfalsket tolkning av de moralprinsipper som skal følges på dette felt, tilkommer det legfolket, ved et uavhengig initiativ og uten passivt å vente på instruksjoner og direktiver, å gjennomsyre livssynet og sedene, vedtektene og selve strukturen i deres livssamfunn med en kristen ånd. Forandringer er nødvendige og gjennomgripende reformer påtrengende. Leg-

folket må resolutt arbeide for å besjele dem med evangeliets ånd. Vi ber Våre katolske sønner i de bedrestilte land om å delta med deres kompetanse og deres aktive innsats i de offisielle eller private, sivile eller religiøse organisasjoner, som har til oppgave å overvinne vanskelighetene i utviklingslandene. Det bør være dem en hjertesak å arbeide blant de fremste for å gjennomføre en internasjonal etikk bygget på rettferd og rettskaffenhet i handling.»

Pave Paul VI i Encyklikaen «Om folkenes utvikling».

I SELSKAP MED

Av GUNNEL VALLQUIST

Efter en lang fimbulvinter i åndens verden, er det igjen vår for mystikken. Bak oss ligger en isløsningstid med mye storm, bulder og brak: det var vekkelsen til ansvar for verden som en tid lød sterkere enn den kontemplasjonens ånd som bare lar seg høre i det stille sus. Vi har vært vidne til vekslinger i det åndelige klima av den sorten man har kunnet iakttå gjennom hele Vesterlandets historie, ikke bare menneskets, men også kristendommens karakter er av den art at slike pendelsvingninger ikke kan unngås. Ingen tid, enda mindre noe individ, kan omspenne og måle vidden mellom de to poler: total medmenneskelighet og absolutt gudsfelleskap. Søken mot det ene og det andre iklær seg gjennom tidene en form som i og for seg ikke er spesielt kristen — kirkestrukturer, menighetsordninger, klosterliv — men som drar på noe av det absoluttes prestisje. Etter å ha hjulpet til å gjennomføre noe, virker de trykkende og hemmende for åndens liv. Det gjør at hvert oppbrudd må skje med et rykk — på samme måte som når man drar opp en plante eller et tre med dype og sterke røtter — bevegelsen til motsatt hold blir heftig. Oftest går vi fra overdrivelse til overdrivelse, uten tilstrekkelig mellomlag. Det er i ytterpunktene som skismaene og splittelsene foregår, kunsten i å bevare enheten ligger aller mest i evnen til å la være å bli for ivrig, i å beholde et overblikk, i å se det relative i hver fase.

Det er et tidens tegn at man nå kan våge å gi ut Johannes av Korset på svensk. Han er jo, ved siden av sin samtidige Theresa av Avila, den katolske kirkes fremste systematiker på mystikkens område, og han er dessuten en stor dikter. Det foreligger dels en biografi: *Johannes av Korset, mystiker, diktare, reformator* av J. Theeuwes (Proprius forlag), dels *Sjælens dunkla natt* (i oversettelse av Gudrun Schulz, distribusjon Karmelittene i Tågarp og Glumslöv, pris 23.50). Dessuten finnes stensilert *Bestigningen av berget Karmel* (samme oversetter og samme forlag, pr. 23.50).

Vil man studere Johannes, er det best å begynne med Theeuwes biografi. Den er skrevet av et moderne menneske — forfatteren var tidligere i lang tid virksom som katolsk prest i Sverige — med tilbørlig kritisk innstilling til de sjabloner som inngår i alle offisielle helgenbiografier. Han forsøker heller ikke å slette over de nesten utrolige forhold under hvilke den nye gren av karmelitterordenen med sine to reformatorer Theresa og Johannes levde: forfølgelser fra «den ureformerte» del av ordenen, stadige intriger fra de forskjellige mer eller mindre stridende instanser, den spanske kongen, inkvisisjonen, den romerske kurien og paven selv.

Theeuwes legger særlig vekt på Johannes' kritiske innstilling til mystikkens følelser, den mann som har skildret det åndelige livs høyeste tilstand i de mest glødende farver er helt uinteressert i «ekstraordinære» fenomener. Han nekter for eksempel å besøke en berømt nonne som skal være stigmatisert og forklarer: «Jeg har ikke sett henne og vil ikke se henne. Jeg skulle ha en beklagelsesverdige tro om den skulle styrkes av slikt.» (Senere får denne søsteren besøk av inkvisisjonen som vasker bort «sårmerkene» med såpe og vann.)

Grunninnstillingen hos Johannes er at man i kontemplasjonen aldri skal søke noe annet enn Gud selv og hans vilje. Veien dit, «bestigningen av berget Karmel» karakteriserer han på denne måten: ingenting, ingenting, ingenting, ingenting, ingenting og på berget ingenting. Veien går gjennom «sjælens dunkle natt» hvor alle dens naturlige krefter virker maktesløse, der intet har smak eller farve, men der menneskets vilje er liksom magnetisert av Gud. Under denne prosess, hvor bare troen og viljen til å si ja til Gud øyensynlig er levende i et menneske, renses og finslipes dets åndelige evner slik at mennesket etter hvert kan oppfatte Guds tiltale, hun blir sende og mørket viser seg å ha vært den blendedes reaksjon på et altfor sterkt lys.

MYSTIKERE

«Bestigningen av berget Karmel» og «Sjælens dunkla natt» skildrer begge det mystiske livs vanskeligheter. Theeuwes gir i sin biografi plass også for gudshenrykkelsens erfaring slik dette kommer frem i «Åndlig sång» og i «Levende kärlekslåga». Disse stadier er skildret også av andre mystikere, blant annet av Eckhart. Dennes fremstilling refereres og analyseres inngående av Hans Hof i den antologi han har gitt ut sammen med Wilfrid Stinissen: *Meditation och mystik* (Verbum, pris ca. kr. 50). Å anmelde mystikkens klassiker tenker jeg ikke å gi meg ut på, når det gjelder disse lærere i de høye stadier, ligger det nærmest for meg å liste meg stille vekk på tåspissene etter en stunds ærbødig lytten. Muligens kan jeg våge en undring om ikke denne innstilling er ganske adekvat for vanlige religiøst engasjerte mennesker. Disse forfattere talte og skrev som regel for ett aldeles bestemt publikum, de kontemplative klostrene — altså for spesialister. Overlatt til skriftefedre som ofte manglet de erfaringer det her er snakk om, behøvde disse isolerte grupper en nøye beskrivelse av veien som lå foran dem av dristige oppdagelsesreisende i åndens mest utilgjengelige trakter for å kunne kjenne seg igjen når de kom i nye og vanskelige situasjoner. Men for den om ikke har trengt så langt frem, kan det kjennes tvilsomt om det er noe nyttig i slike skildringer.

Men det er ikke bare de som lever avsides — og med det mener jeg ikke utelukkende klosterfolk — de som helt legitimt kan vie mesteparten av sin tid og sine krefter til bønn og kontemplasjon: det er ikke bare de som har nytte av en bok som «*Meditation och mystik*». Den behandler også fremfor alt andre stadier og aspekter av det åndelige livet. Den kan være en hjelp for nutidsmennesket til å finne en vei til indre liv — et liv som i vårt land lenge har vært sulteforet ikke minst på grunn av ett av lutherdommens paradokser: den berettigede reaksjon på senmiddelalderens «virkelighet» har ofte ført fra asken til ilden, til arbeide uten hellighet. Det behøver ikke tilføyes at innenkirkelige reaksjoner mot disse tendenser ikke har vært savnet i fortiden, pietismen er et eksempel.

«*Meditation och mystik*» er en antologi som byr på blandedt kost. Bortsett fra det som allerede er nevnt, finnes tekster av Theresa av Avila som på et lykkelig sett kompletterer Johannes av Korset. Wilfred Stinissen har utstyrt begge forfattere med verdifulle innledninger. Likeså finner vi et inspirert avsnitt av Walther Eidlitz om bhakti og ett av Hugo Lasalle om Ruysbroeck. Et avsnitt om «transcendental meditasjon» bryter med det ellers høye nivå i boken med sin reklamestil.

Men tyngdepunktet i boken ligger på et bestemt område, en av zen-buddhismen inspirert metode, tilpasset vår tids mennesker i vest. I Sverige står Hans Hof og Wilfrid Stinissen som instruktører i denne metode, den som i de siste år bl. a. er utarbeidet ute i verden av jesuittpresten Lasalle og filosofiprofessoren von Dürckheim, begge med lang erfaring fra japanske zen-klostre. (Det kan ha interesse å nevne at til og med den amerikanske trappistmunk Thomas Merton, kanskje vår tids mest leste «kontemplative» forfatter mot slutten av sitt liv

hentet sterk inspirasjon akkurat fra zen.) Hofs udmerkede pedagogiske innledning til boken og Stinissens viktige kapitel om «Mennesket og dets kropp i kristen tro og praksis» hører begge til dette, likeså også fire utvalgte avsnitt fra Dürckheims arbeider. Disse seks kapitler, sammen med et av Lassale, utgjør en helhet som kanskje i noen grad tildekket av alt det andre eksklusive materialet.

Poenget med den zen-inspirerte metoden, som jeg ser det, er tildels at den virker tilgjengelig for det store flertall. Dels ved at den udmerket lar seg forene med kristen tro og praksis. Den går i korthet ut på at man forsøker å innta en rett kropps-balanse både i de åndelige øvelser (sittende med korslagte ben eller på helene, med rett rygg og tyngdepunktet bevisst lagt til bekkenpartiet) og i de daglige gjøremål. Denne kroppsbalanse skal medvirke til og viser seg for en vesterlending ganske forbøffende å være et uttrykk for den indre, åndelige holdning som etterstrebes. Avspenning konsentrasjon, frigjøring fra aggresjons- og forsvarsmekanismer, selvforglemmelse, hengivelse til det gode (eller Gud), mottagelighet for dette gode, for Gud. Pustingens spiller en stor rolle, under øvelsen søker man å nå en frigjørelse både fra bilder og tanker, dessuten gir det en mulighet til så å si å be med kroppen. Den langsomme rytmen i åndingen er et adekvat uttrykk for overgivelse, dette «å dø fra jeget», en hvilépause før innåndingen blir lyttende, en tillitsfull hvile, mottagning av stadig nytt liv. I disse tre ting kan nær sagt all bønn på et ordløst sett få plass. Det er kroplig for eksempel et uttrykk for en bønn av Emilia Fogelklous: «Jeg vil ikke ville eller ikke-ville, men villes vil jeg av mitt vesens Gud.»

Denne kroppens medvirkning i den åndelige aktivitet er et ytterst verdifullt tilskudd til den vesterlandske kontemplative tradisjon, den som på et skjebnesvangert sett er blitt preget av den platonske dualisme og dens forakt for kroppen. Det finnes all anledning til å ønske velkommen til vinder som utenfra blåser inn i vår begrensede vestlige verden — for ikke å tale om i vårt nordiske naturreservat — og kristendommen har intet å frykte av Østens store mystiske tradisjoner. Den tid er forbi da man kunne sette grenser mot religiøs innflytelse utenfra, det moderne mennesket vil ikke ha skranker for sin religiøse søken.

Efter min mening finnes det en risiko i denne kontemplative strøm, den som ellers i alt vesentlig forekommer meg som en positiv ting. Jeg bortser da fra den ofte påtalte fare for eskapisme, jeg peker i steden på den overbetoning som lett kan gis *opplevelsen*. (Det er symptomatisk at dette ord hører til de som for nærværende er mest hemningsløst misbrukt, det vage sentimentale «oppleve» får en i dagligtalen erstatte tyve andre verb som alle trengs.) Man får fra et religiøst synspunkt håpe på at ledere og pedagoger er tilstrekkelig oppmerksom på denne risiko og fremhever det korrektiv som inntar en så vesentlig plass både hos Johannes av Korset og i vår tid hos Dürckheim. Begge advarer mot at slike metoder misbrukes til egoistiske eller uvedkommende formål. De krever, om effekten skal være positiv, en grunnholdning som

(Forts. s. 149.)

Debatt- forum

PÅ DISSE
SIDER
DISKUTERER
ST. OLAV-
LESERE
AKTUELLE
EMNER,
BL. A.
ET PAR
SAKER
SOM BLE
BEHANDLET
I DE TO
SISTE
NUMRENE
AV
BLADET
RED.

NESTE
NUMMER

I neste nummer bringer vi nye leserbrev, bl. a. et nytt innlegg om Helge Erik Solbergs «Åpen tale».

Leserbrev-

«Uinteressant

Herr redaktør,

Som pressefolk vet vi begge to at når det blir bedt om «ro om en sak», så er det enten fordi bederen ønsker å holde noe skjult, eller fordi han forsøker å virkeliggjøre det gamle prinsipp, om at politikk er å sørge for at folk ikke blander seg bort i det som vedkommer dem. For en gangs skyld er jeg imidlertid helt enig med redaktøren om at ro, og ingen ny diskusjon, er det som trenges om Humanae Vitae, og det er i denne forbindelse at jeg synes dr. Solbergs åpne tale er

sosiologisk interessant, men moralsk og religiøst uinteressant. At prevensjon etter «forbudte» metoder brukes har vi vel alle visst i mange år, og at «forbudet» etterhvert er blitt utvannet er også alment kjent. Siden mange prester og biskoper ikke lenger pålegger troende katolikker å nevne prevensjon i skriftestolen, er det vel enda mindre grunn for dem til å besvare enquete om emnet. Ønsker dr. Solberg å finne norske tall som kan sammenlignes med de amerikanske? Oppriktig talt, jeg ser ingen oppfordring

«Kjærlighetsløs,

Hr. Redaktør.

St. Olav nr. 7/73 gjengis under overskriften: «Sivil Motstand» utdrag fra KIT's redegjørelse for visse sider ved den amerikanske abort-debatt. Det er meget prisverdig av bladet å informere sine lesere om såkalte katolske meninger under andre himmelstrøk, det kan være temmelig spennende iblant. Men det skal ikke benektes at det også kan være temmelig forstemmende lesning.

Høyesteretts beslutning i USA at den gravide kvinne i svangerskapets tre første måneder sammen med sin lege selv kan avgjøre om abort skal finne sted eller ikke, blir av det katolske biskopsmøte karakterisert som «feilaktig, urettferdig og umoralsk», — videre sier de samme biskoper: «katolikker må motsette seg abort som en umoralsk handling . . .»

Tilsynelatende støtter og en enstemmig katolsk presse opp om de nevnte synspunkter, at abortus provocatus skulle være en avskyverd og umoralsk handling som ikke under noen omstendighet kan aksepteres av kirken.

Livet er hellig og skal vernes om, også det ufødte liv har krav på beskyttelse fordi det bærer kimen til en sjel i seg. Men dette uhyre kompliserte

problem har også for katolikker flere sider som bør belyses. Jeg undres med hvilken rett enkelte katolske kretser mener seg bemyndiget til å nekte kvinnen bestemmelsesrett i noe som i den grad angår henne så personlig og intimt. I andre forhold understreker kirken i sin moralteologi sterkt den personlige frihet til å handle, men også å ta det fulle ansvar for sine handlinger. (Unnskyld om jeg kan ha misforstått, dette gjelder muligens bare menn?)

Denne soleklare menneskerett — i full frihet å handle på eget ansvar er det nå kirken uavkortet vil berøve den ene halvpart av menneskeheten. Den stempler samtidig den abortsøkende kvinne som ansvarsløs og umoralsk, og mener henne derved mentalt udyktig til full myndighet. — Denne tankegang er jo helt i tråd med de historiske tradisjoner når det gjelder kvinnens stilling i sin alminnelighet enten det gjelder kirken eller samfunnet forøvrig, — så man skal kanskje ikke undre seg så svært.

Man må også innen kirken etterlyse den del av debatten som kunne si noe om de menneskelige og sosiale konsekvenser av et svangerskap for enkelte kvinner i gitte situasjoner, men det

tale»

til debatt, og enda mindre til forargelse i hans innlegg. Endel kjente fakta er dokumentert, og belagt med tall, og det er det hele. Under den stillhet som har avløst «pilledebatten», både i Storbritannia og i Norge, tror jeg personlig at forbudet etterhånden vil lide samme skjebne som Kirkens forbud mot å ta rente av utlånte penger — en selvdød fremkalt av underernæring.

PER BANG

pinlig»

er vel slik som professor Curran (moralteolog ved det katolske universitet i Washington D.C.) uttaler: at mange motstandere av abort mer interesserer seg for livet i livmoren enn utenfor den.

Jeg vil iallfall få peke på at det er en uhyrlig og ydmykende prosess den abortsøkende kvinne må gjennomgå i vårt land i dag.

Som kristne vil vi beskytte og hegne om liv, — det er en selvsagt moralsk plikt, men den kvinnen som bestemmer seg for abort i en personlig meget vanskelig situasjon har krav på vår forståelse og respekt for sin avgjørelse. At kirkelige kretser da kan uttale at man derved «försätter sig själva i exkommunicerat tillstånd» er en pinlig, kjærlighetsløs holdning overfor vanskeligstilte medmennesker.

KARI HANSEN,
Fredrikstad.

Herr Redaktør.

Jeg ser med interesse at St. Olav kaster seg inn i stortingsvalgkampen med advarsler mot «utopiske svermebevegelser».

«Verdikonservativismens» vidunderbarn nr. 1, Lars Roar Langslet, siteres i nr. 4/73 til forsvar for «troen på samspill mellom offentlige interesser og personlig initiativ».

Langslet har til en viss grad rett, når han kaller populismen reaksjonær. I forhold til teknologien er det tilfelle, men det yter ikke karakteristikken rettferdighet innenfor politisk språkbruk. I sitt forhold til økonomi, miljøvern, u-lands-problematikk osv., er populismen så langt fra reaksjonær.

Langslet siteres når det gjelder forhold som har utkrystallisert populismen som politisk alternativ; — «nye erkjennelser om økologisk balanse og miljøproblemenes betydning» — «behovet for desentralisering på alle felter i samfunnslivet».

Populismen ser det ikke mulig å løse disse problemene uten en «reaksjonær» holdning til den teknologiske utvikling. «Reaksjonær» til den tekno-kapitalistiske målsetning, som er like klart materialistisk som f. eks. Sovjet-kommunismen.

I «vår» del av verden er vekst- og velstandsdogmatikken blitt liberalismens ideologiske alibi. Alibiet kunne, formelt sett, ha vært holdbart overfor Gud og mennesker, om ressursgrunnlaget for vekst og velstand hadde vært å finne i Sareptas krukke.

«Null-vekst-filosofien» har ikke sin eneste årsak i hensynet til de begrensede ressurser. Norsk bosetningsmønster og utnyttning av dyrkbar mark, forutsetter stagnasjon i pressområdene vekst. Det er ikke ut fra sentimental «tilbake-til-naturen»-sektarisme vi krever at norsk jord skal dyrkes. Så vel hensynet til de utplyndrede u-lands egen matvaresituasjon, som de problem urbaniseringen skaper hos oss, gjør oss moralsk forpliktet til desentraliseringspolitikk.

Uansett hvordan en stiller opp de problem som må løses, har Langslet rett når han hevder at evne og vilje til tro på samspillet mellom offentlige interesser og personlig initiativ, avgjør vår holdning til løsningen av disse.

Her opplever Langslet at det fins

noen romantikere som ikke kan følge ham i hans tro. Om det er politisk umodenhet eller hva som får ham til å harselere over dem som ikke deler hans politiske syn, vet jeg ikke. Det skuffer like fullt.

Det er ikke romantisk svermeri, men historiens og vår egen politiske erfaring, som får oss til å forkaste «det personlige initiativ». Sistnevnte vil alltid bli den historiske realisering av enkeltindividets basale egoisme. «Det personlige initiativ» er nå som før et politisk prinsipp til forsvar for minoritetens privilegier.

Initiativets spillerum reguleres ikke av hensynet til de «offentlige interesser», men til det offentlige lovverk, i den grad det kan håndheves.

Den politiske debatt synes nå endelig å konsentrere seg om hva som er «offentlige interesser». De synspunkt populismen hevder i denne debatt, føles som en trussel mot så vel liberalisme som «sosialdemokrati». Å distansere seg fra denne debatten ved hjelp av språklige bajass-streker står selvfølgelig Langslet fritt.

Men hva i all verden er det som får St. Olav til å kaste inn den slags bidrag til rent politisk debatt?

Oivind Bjortvedt,
Voiebyen.

«En gjeng?»

Herr redaktør.

Det var med glede man leste i Aftenposten nylig om unge katolikker som legger seg i selen for å skaffe unge irske kristne sommeropphold i Norge.

Forhåpentlig har de ikke i den anledning ribbet våre i forveien fattigslige katolske kirker, men funnet frem sine auksjonsgjenstander rundt omkring på loftskamre og i kjellere. Eller er det «in» å være billedstormer?

Det er videre Kirkens ønske at vi skal dyrke helgnene, derfor kaller vi dem ikke «en gjeng». Glem ikke, unge venner, i deres prisverdige iver for en god sak, at man ikke vinner en eneste anderledes troende ved å nedvurdere sine egne verdier.

U. V. B.
Fredrikstad.

HAR NKKF UT

I denne artikkel vil jeg stille spørsmålet om vi har behov for en egen katolsk kvinneorganisasjon her i landet, og jeg vil besvare spørsmålet med ja. Samtidig vil jeg begrunne hvorfor jeg mener NKKF — Norges Katolske Kvinneforbund — i sin nåværende struktur og med sine nåværende gjøremål *ikke* er den kvinneorganisasjon vi trenger.

De nordiske katolske biskoper er opptatt av 70-årene, men NKKF's ledd og ledelse fremdeles er opptatt av de ting som menighetene syslet med ved århundreskiftet i sin lukkede verden. NKKF er hovedsakelig opptatt av religiøse emner, som ikke trenger sin egen kvinneorganisasjon for å bli fremmet. Det klarer våre prester i menighetene. Eller NKKF er opptatt av basarer o. l.

NKKF er følgelig med på å preservere et foreldet mønster.

Og som om dette ikke skulle være nok har man i NKKF nå igangsatt en formaldebatt om organisasjonens oppbygning, en diskusjon som ikke er særlig interessant. Vi er en minoritet, og såvidt jeg kan skjønne må det primære for oss være at vi blir hørt utad i samfunnet og ikke at vi krangler innad om formalia, og dessuten at vi selv orienterer oss om det samfunn vi lever i, orienterer oss som kvinner i dagens verden.

Jeg mener vi trenger en landsomfattende katolsk kvinneorganisasjon med et handlekraftig arbeidsutvalg i spissen. Men det må være en organisasjon som ikke øker prestisjekampen mellom katolske kvinner. Man må se til å få brukt alle gode krefter som nå ligger der ubrukt.

Den storm som nå raser i NKKF om rene formalia viser at forbundet ikke kjenner sin besøkelsestid.

Jeg vil derfor her innby til dannelsen av en ny landsomfattende organisasjon av katolske kvinner som kan være en ren legmannsorganisasjon uavhengig av biskopene og uavhengig av bispedømmegrensene. Vi må bli direkte medlemmer, og det er viktig at så mange unge, aktive og samfunnsengasjerte katolske kvinner som mulig blir med — både gifte og ugifte.

Vi som er med i andre ikke-katolske kvinneorganisasjoner og i politisk arbeide, vet at det er et skrikende behov for å få tidens aktuelle spørsmål drøftet i katolsk sammenheng. Det gjelder slike brennaktuelle temaer som likestillingsproblematikken, debatten om familien, om barnas plass, om kvinnes situasjon i arbeidsliv og politikk, abortdiskusjonen, forsørgerbegrepet, miljøverndebatten, kvinnekriminering i undervisning og reklame, sosiallovgivningen, ekteskapsreformene i Norden, u-hjelpen, prostitusjonen osv. Alt dette krever også en katolsk belysning —, katolske *kvinnens* syn. Kanskje allerhelst også katolske menns synspunkter — når de er åpne for en slik debatt. NKKF følger *ikke* opp her — og det får vi da ta til etterretning og forsøke å stable en mere tidsmessig organisasjon på benene.

Saken er at NKKF ikke engang har fulgt opp det arbeide som WUCWO — verdensunionen NKKF er tilsluttet — utfører internasjonalt. Det har blitt med utsendelsen av noen små referater fra unionens blad uten referanse til vår hjemlige debatt og norske virkelighet. Jeg tør uttale dette så sterkt fordi jeg kjenner forholdene gjennom andre internasjonale kvinneorganisasjoner jeg står tilsluttet og hvor vi forsøker å følge opp her hjemme.

Jeg vet at mange katolske kvinner rundt omkring i landet ikke finner seg til rette i NKKF, samtidig som de — akkurat som jeg selv — har behov for å drøfte aktuelle saker i katolsk sammenheng og med fremskrittrettede medsøstre. Blant annet de spørsmål våre nordiske katolske biskoper er opptatt av, nemlig 70-årene.

Dertil kommer at en katolsk kvinneorganisasjon burde ivareta kvinnens vitale interesser *innenfor kirken*. Vi befinner oss i et mannsdominert kirkesamfunn og vi trenger et aktivt likestillingsarbeide også fra legfolkets side. Oppgavene kan ikke bare overlates teologene og bispesynodene. Vi må selv arbeide for å utbre forståelsen for kvinnelige prester i vår kirke, vi må selv ta opp arbeidet for en mere rettferdig vurdering av kvinnen i den kanoniske rett, vi må selv skyve på

AV BABY JOHANNESSEN

for en større deltagelse av kvinner i kirkens liturgiske og organisasjonsmessige liv. Kvinnene er på marsj i dag — *det har NKKF ikke oppdaget*. En katolsk kvinneorganisasjon må blant annet være beredt til også å bryte ned fordommer hos kvinnene selv, innenfor kirken, når århundregamle tradisjoner som ikke er bibelsk fundert får lov til å bestemme holdningen.

Den beste støtte vi som kvinner i dagens samfunn kan gi våre biskoper er å ta ansvaret for vår egen organisasjon. Helt fra starten var jeg imot sammenblandingen av en legmannsgruppe med biskopenes autoritet. Vi må kunne danne en aktiv kvinneorganisasjon på tverrpolitisk basis blant fremskrittrettede katolske kvinner uten å ha organisasjonen bundet til biskopenes autoritet. *Våre biskoper må kunne stole på at vi som legfolk bruker vår kompetanse der vi har den*. Det må derfor være et mål for oss katolske kvinner i Norge som ellers har meninger om det som skjer i samfunnet og tiden, å få en egen landsomfattende organisasjon som tar de aktuelle spørsmål opp, uten at det skal ende i formelle stridigheter — og i strid om interne kirkelige spørsmål som kan behandles i andre fora.

Ute i det samfunn der vi alle virker må vi ikke være bremseklosser men heller ikke medløpere. Men hvor står vi da? Vårt ansvar som kristne i de pluralistiske samfunn i Norden kan vi ikke riste av oss uten videre, og slett ikke vi kvinner. Men for å stå fast både innad og utad i kirken og i samfunnet trenger vi å koordinere våre anstrengelser, å støtte hverandre og å lære av hverandre. Vi trenger å vite hvorledes vi vil være med på å forme *morgendagens* samfunn — og kanskje også morgendagens kirke.

Vi kvinner er kirkens forlengede arm ikke bare i familien, men også ute i samfunnet — akkurat som mennene er det. Og i kirken skulle vi være samfunnets åndedrag som puster liv i stivnede strukturer. Klarer vi ikke å se

SPILT SIN ROLLE?

dette, kan vi heller ikke makte å være Guds folk i verden. Det er det som er vårt misjonsoppdrag i dag og det er det våre biskoper innbyr oss til å kjenne ansvar for.

NKKF får da fortsatt kjempe sin egen lille interne strid. La oss andre, hvor vi enn befinner oss i dette land, forsøke å rekke hånden ut til hverandre og hjelpe hverandre til å holde oss ajour som katolske kvinner med oppgaver i dagens samfunn — enten det nå er i hjem, arbeidsliv eller det almene samfunnsliv — og i kirken.

Er interessen stor nok, bør også ikke-katolske kristne kvinner innbys til å være med, hvis de selv føler savnet av en slik koordinerende instans. *Vi ville da få en større slagkraft utad i den pågående debatt hvor kvinnens likestilling står i fokus, men hvor mange andre momenter trekkes inn som går langt forbi alt som har med kvinnesak å gjøre.* Klarer vi å forsvare vår kristne holdning slik at den får gjennomslagskraft i 70-årenes Norden og i det internasjonale samarbeide?

Spplittelse er ikke noe som skaper gode forhold og i vår minoritet er det leit at NKKF ikke makter sin misjon. På den annen side viser rekrutteringen at organisasjonen ikke har appell til unge og yngre og slett

Baby Johannessen: «NKKF er med på å preservere et foreldet mønster.»

ikke til de aktive kvinner. En nydanning er nødvendig. Så får tiden vise om det senere kan komme istand en forsøstring — i dag er det lite trolig. Jeg stiller meg derfor til rådighet som koordinator av dannelsen av en ny katolsk kvinneorganisasjon, og håper det melder seg kvinner som er kapable og villige til å sette det hele i gang. Og husk: dette er en invitasjon som ikke er bundet av formalia

— hovedsaken er å få vite hvem som ønsker kontakt på denne måten — og hvem som ønsker å gjøre en innsats i fellesskap med andre katolske kvinner — kanskje også menn. Parolen må være: kvinnenes likestilling i kirke og samfunn.

*Artikkelforfatterens adresse er:
Postboks 281, 1371 Asker.*

NB: Jeg er den siste til å underverdure alt det gode sosiale arbeide og den praktiske kirkeinnsats som gjøres av NKKF's ledd. Det er bare det at vi trenger en helt annen slagkraftig innsats i selvskolering og selvbesinnelse som katolikker hvis vi skal kunne yde fullgod innsats i det samfunn vi lever i og der vi virker hver for oss — også vi kvinner.

ST. OLAV'S
REDAKSJON

TLF. 20 72 26 - 28 01 04

I selskap med mystikere

FORTS. FRA SIDE 145

innebærer vilje til å glemme seg selv og til å rette seg mot det gode og mot medmenneskene. Selve øvelsene foregår i en kravløs beredskap for hva som kan komme ut av dem: mye, lite eller ingenting. Den befrielsen fra spenninger, angst og aggresjoner som metoden kan gi, er ikke nå noe mål i seg selv, hverken innen kristendommen eller innen zen. Den er underordnet en viktigere sammenheng.

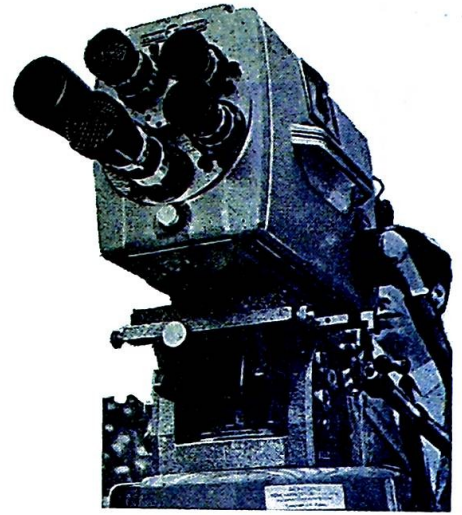
Dette får bli illustrert av et sitat fra Dürckheim: «hent vann når det brenner — det og ingenting annet. Spis når man er sulten og ingenting annet . . . Skriv når man skriver og ingenting annet. Alt helt og fullt . . . helt bevisst,

uten så mye som en nølen . . . stille i sitt innerste dyp, selv midt i larmen . . . På samme bølgelengde som alle verdens lidende og ureservert hengiven på den plass i verden hvor man blir stilt . . . I alt: Den kraftfulle ro som man lærer seg av å dø, den lyse klarhet i å fornemme meningen med livet — den omfatter i seg til og med det meningsløse, tryggheten og lykken i å være «hjemme» — midt i all denne verdens «øvergiveness».

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER		Stille messe	Høy-messe
OSLO: <i>St. Olavs kirke</i> Akersveien 5 tlf. 20 72 26 - 20 72 44	lörd.: 19.00	—	—
	sønd.: 9.30	11.00	—
		19.00	—
<i>St. Hallvard kirke</i> , Franciskanerne, Enerhaugt. 4, tlf. 67 23 83	8.35	11.00	—
	18.00	—	—
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71	9.00	11.00	—
	18.30	—	—
<i>Vår Frue Villas kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 18 21	9.00	—	—
		—	—
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 212355	11.00	9.30	—
		18.00	—
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 22 209	8.00	10.45	—
		—	—
BERGEN: <i>St. Paul kirke</i> , Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10	9.00	11.00	—
	19.00	—	—
<i>Vår Frue kirke</i> , Helleveien, tlf. 25 73 53 - 25 77 07	9.30	—	—
		—	—
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30	—
		—	—
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongensgt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00	—
		—	—
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168	8.00	10.45	—
		—	—
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvgt. 113, tlf. 23 751	8.30	11.00	—
		—	—
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haralds gt. 21, tlf. 23 195	8.30	11.00	—
		—	—
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 21 266	9.00	11.00	—
		—	—
KRISTIANSAND S: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 255		11.00	—
		—	—
LILLEHAMMER: <i>Mariakapellet</i> , Weidemannsgt. 3, tlf. 52 550	—	10.00	—
		—	—
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15	—
		—	—
MOSS: <i>St. Mikals kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 51 038	—	11.00	—
		—	—
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverres gt. 26, tlf. 50 793	8.30	11.00	—
		—	—
SARPSBORG: <i>St. Olavs kapell</i> (1. og 3. søndag) O. Haraldssonsgt. 49, tlf. 53765	17.30	—	—
		—	—
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30	10.45	—
	19.00	—	—
Eikeli kirke		9.30	—
		—	—
STAVANGER: <i>St. Svithun kirke</i> , Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.45	—
		—	—
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949	8.00	10.45	—
		—	—
TRONHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> , Prinsensgt. 2a2	8.45	11.00	—
	19.00	—	—
Biskopen og prestegården tlf. 21 214		—	—
		—	—
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Ila tlf. 21 670	6.15	—	—
		—	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke</i> , Flintegt. 5, tlf. 72 779	8.00	11.00	—
		—	—
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke</i> og <i>St. Eysteins sykehjem</i> , Jernbanegt. 29	8.30	11.00	—
		—	—
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00	—
		—	—
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Nørvesund, tlf. 37 558	8.30	11.00	—
		—	—
TROMSØ: <i>Vor Frue kirke</i> , Storgt. 94 Biskopen og prestegården, tlf. 3604	8.15	10.30	—
		—	—
<i>St. Elisabethsøstre</i> Mellomvn. 47, tlf. 81 487	8.00	—	—
		—	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 81 783	8.15	10.30	—
		—	—
HAMMERFEST: <i>St. Mikal kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 11 447 (I.VII—31.VIII)	19.00	11.00	—
	8.00	—	—
St. Elisabeth Institutt, tlf. 11 392)		—	—
		—	—
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 61 501	8.00	10.30	—
		—	—

RAPPORT FRA LISSABON

Opposisjonen mot Portugals kolonipolitikk i Afrika (Mozambique, Angola, Guinea-Bissau) øker tydeligvis, også i selve Portugal. For et par måneder siden forsøkte en gruppe på omkring 300 mennesker å gjennomføre en ikke-volds demonstrasjon i en kirke i Rato, en del av Lissabon, men den katolske erkebiskopen tok avstand fra aksjonen, politiet grep inn og et antall prester og legfolk ble arrestert. Saken har vært omtalt i massemedia utenfor Portugal, men dette er såvidt vi vet den første mer detaljerte skildring av det som hendte samt en oversettelse av det åpne brev som ble sendt erkebiskopen av gruppen. (Erkebiskop Antonio Ribeiro, nylig utnevnt til kardinal og en av kollegiets yngste.)

Kildene for vårt materiale er IDOC's nyhetstjeneste i Roma som igjen delvis bygger på private opplysninger fra Lissabon.

Lørdag den 30. desember ble det klokken 7.30 om kvelden feiret messe i kapellet til den katolske studentbevegelsen — det ligger like i nærheten av Rato-plassen. En gruppe kristne meddelte der at de ikke lenger kunne forholde seg tause om de krigstiltak som landet foretok i sine afrikanske kolonier. De foreslo at man fastet i 48 timer, at alle ble i kapellet hele tiden, og at man tenkte gjennom spørsmålet om fred.

Presten feiret messen. Han var ikke på forhånd underrettet om aksjonen, men han erklærte seg enig i at de skulle få anledning til å gjennomføre sin plan. Presten som var ansvarlig

for kapellet hadde samme innstilling. En mindre gruppe av studentene tok også kontakt med erkebiskopen, gjorde rede for sine synspunkter og planer. Erkebiskopen svarte at deres initiativ ikke var en kristen aksjonsform, og at han ikke ville protestere mot at politiet grep inn hvis det kom til å skje.

Omkring 300 deltok i messen i kapellet, omkring 20 av dem begynte etterpå faste-aksjonen. I løpet av natten vedtok disse en uttalelse hvor de tok avstand fra regjeringens «fascistiske kolonipolitikk».

Søndag den 31. ble messene klokken 11 og klokken 12.30 feiret som vanlig, fra prekestolen ble det informert om hva som foregikk. Samme morgen ble dessuten et opprop spredt i mange kirker i og rundt Lissabon, i dette ble det gitt opplysninger om fredsinitiativet og andre ble oppfordret til å arbeide for samme sak.

Søndag kveld kunne man merke at politiet forberedte en motaksjon på Rato-plassen. Klokken 8.45 om aftenen gikk en politioffiser inn i kapellet og meddelte de som oppholdt seg der at de måtte forlate stedet i løpet av 10 minutter. Hvis ikke, ville de bli fjernet med makt. Noen hadde da alt blitt arrestert, mens de holdt på å forlate kapellet. En gruppe på rundt 50 ble rolig sittende, enige om å bruke passiv motstand. De begynte å lese sammen pavens fredsbudskap. Da de var ferdig, fikk de igjen ordre om å gå. Da de nektet, kom rundt 10 politimenn inn i kapellet, undersøkte det, dro studentene med makt

utenfor og puttet dem inn i ventende politivogner.

En del av de arresterte ble løslatt med en gang etter et forhør på Rato politistasjon, mens 15 ble overført til Caxias-fengselet som politiske fanger.

Samme natt gikk noen medlemmer av den opprinnelige gruppen til Arrois kirken hvor erkebiskopen nettopp da feiret messe. Under offertoriet gikk de frem og plaserte et åpent brev til ham på alteret, og etter messen ble kopier av brevet delt rundt. To ble arrestert.

Mandag ble de vanlige messer feiret i kapellet i Rato, men prestene, frs. Janella og Garcia, ble arrestert like etterpå. Janella ble ikke løslatt før samme ettermiddag da erkebiskopen grep inn og ba om å få ham utlevert.

En klovn

Dette er en liten historie jeg hørte på svensk fjernsyn nylig:

Det var midt under verdensmesterskapet i ishockey og sendingene gikk i flere timer hver dag. En liten gutt sitter hjemme hos seg selv, plutselig plystrer han, nesten i riktig tone, «Du gamla, du fria...»

Mammaen som også er inne, blir litt stolt av gutten kanskje. Hun sier:

— Så flink du er, Olle. Har du lært den på skolen? (Gutten har nettopp begynt.)
Har du lært den av frøken?

Men gutten rister foraktelig på hodet: — Næ, av den tanten? Tror du hun har noe greie på slike ishockeylåter?

Moral:

Generasjonsmotsetningene slår tidlig ut.

Men det går udmerket an å smile til mye av livet.

Smile — og forstå.

Velkommen til Seletun!

Seletun-leir på Vestlandet: Anledning til å oppleve deilig vestlandsnatur. Seletun ligger idyllisk til ved Hauglandsvannet, tre kvarter fra Bergen. Selv om vi ikke kan holde full hotell-standard, og kanskje må leve noe primitivt, har vi holdt flere vellykte week-ends tidligere.

Vi innbyr ungdom i alderen 15—17 år til Ten-leir, 6.—15. august. I leiren blir det innlagt en 2—3 dagers fottur, ventelig fra Seletun over Gullfjellet (nær 1000 meter) til Hardanger.

Som ramme for leiren har vi valgt:

«Oppfyll jorden og legg den under dere, og råd over fiskene i havet og over fuglene under himmelen og over hvert dyr som rører seg på jorden.»

Med utgangspunkt i dette sitat fra 1. Mosebok vil vi komme inn på spørsmål som vedrører vårt forhold til den verden vi lever i.

Ledere: Gjermund Høgh, Michel Beckers, Bjarne Nielsen, Karen og Keld West m. fl.

Deltageravgift 250,— kroner. Reiseutgifter etter billigste reisemåte, utover 50,— kr. refunderes.

Påmelding sendes 15. mai til UNKF, Akersveien 5, Oslo 1.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT

HVER 14. DAG

KR. 40,— PR. ÅR

Lissabon — nye bygninger og eldre problemer.

Kardinal Trochta i Praha

Kardinal Stefano Trochta, biskop av Litomerice i Tsjekkoslovakia er vendt tilbake til Praha. Han ble utnevnt *in pectore* av pave Paul i 1969, men først nylig ble utnevnelsen offentliggjort — ifølge Catholic Herald etter de siste forbedringer i forholdet mellom Vatikanet og kommunistregimet.

Kardinalen har vendt tilbake til en hårdt prøvet nasjon, som, ifølge en tsjekkisk flyktning, et tidligere partimedlem, nå opplever en ny renessanse for den kristne tro:

Ludek Pachman, stormester i sjakk, fortalte i et intervju i Wien at han var en oppriktig og engasjert kommunist opp til 1946 og at han hadde forlatt Kirken. Han vendte tilbake til Kirken i 1970 fordi han da var overbevist om «at marxismen ikke er den rette ting for mennesker som tenker selv». Han

ønsket å få sitt ekteskap erklært gyldig i Kirken, men politiet forhindrede det med makt og fengslet ham. Til sist fikk han tillatelse til å slippe fri og reise fra landet.

— Forfølgelsene av de troende har hatt akkurat motsatt virkning av det politiet regnet med, sier han. — Det er et økende antall av unge mennesker i messene og en stadig stigning i antall dåp.

Den katolske kirke i USA opplever en krise som er enestående i dens historie, sier kirkehistorikeren, monsignor John Tracy Ellis i et intervju med det katolske bladet «St. Anthonys Messenger». Kirken i det hele har uten tvil vært ute i større stormer enn dette, sier han, — men den amerikanske katolske kirke har aldri opplevd noe lignende. Våre katolikker er forvirret når det gjelder de grunnleggende kristne læresatser, dessuten er de fanget i den moralske nedgangsperiode som har rammet hele USA. Han legger til:

— Vi har ikke fulgt Det annet Vatikan-konsils anvisninger. I stedet har mange av oss dratt oss bort fra Konsilets målsetning ved hjelp av enormt mektige krefter i tilværelsen, nemlig materialismen, nasjonalismen, individualismen. Særlig alarmerende er den høye kriminalstatistikken, tallet på oppløste ekteskap, den stadig oppfordringen i dette land om å samle seg skatter samt amerikanernes barnslige individualisme, sier han.

Franskmenn og Kirkens finanser er navnet på en undersøkelse som er utført av opinionsinstituttet «Sofres» på oppfordring av de katolske biskoper i Frankrike. Ifølge resultatet, som nylig er offentliggjort, mener det sto-

re flertall franskmenn at Kirken bruker sine penger vel, det være til hjelp for syke og fattige eller i undervisningen.

Tre fjerdedeler av de som ble spurt fant det riktig at man betalte for de kirkelige handlinger (dåp, vielse, begravelse), men de ønsket ikke at beløpet skulle fikseres til en bestemt sum.

To tredjedeler mente at presten ikke bør tjene over 900 kroner i måneden. 43 prosent syntes at alle prester, fra den yngste kapellan til biskopen burde tjene like mye.

I følge undersøkelsen er de fleste franskmenn villig til å yde penger til den katolske kirke når det gjelder hjelp til katastroferammede og til fattige. De mener derimot ikke at Kirkens religionsundervisning må bety noen utgifter for dem selv.

(Franske hushold gir i gjennomsnitt 108 kroner i året til Kirken.)

Den østtyske pastoralsynodens første sesjon ble holdt i Dresden ved månedsskiftet mars—april. Det møtte 150 representanter for den katolske kirke i DDR (1,3 mill. medlemmer). Ordfører var kardinal Alfred Bengsch av Berlin. Til synoden var det lagt

TANNLEGE

SJUR H. KLATRAN

Inkognitogaten 10 A

Oslo 2

KVELDSPRAKSIS:

mandag—fredag: kl. 16—20

lørdag: kl. 8—14

TIMEBESTILLING:

kl. 9—15 tlf. 56 67 69

kl. 16—20 tlf. 44 33 07

DEN NORDISKE VALFART TIL LOURDES

24. til 30. august 1973

7 dages flyrejse (Kastrup/Lourdes tur-retur) fuld pension d.kr. 1225,—
Særpris for syge på «Accueil Notre-Dame» d.kr. 925,—

Valfartspræst: Mgr. Knud Ballin, København.

Læge, sygeplejersker, samaritter medfølger.

Program og tilmeldelser: VALFARTSKOMITEEN
Barsehøj 25, DK. 2900 HELLERUP

frem et utkast til en diskusjon om «tro idag», i dette utkastet blir det fremholdt det å leve etter den kristne tro vanskeligjøres. Troen er utsatt for stadige angrep fra «den aggressive ateisme». Det er betegnende for den katolske tros stilling at det oppstår en diasporasituasjon som innebærer at de troendes antall minsker, mens tallet på de som bekjenner seg til ateismen øker. Det gjelder imidlertid for den kristne i dagens Øst-Tyskland å vidne om sin tro ved en uredd bekjennelse.

Ved åpningsgudstjenesten i den gamle slottskirken i Dresden sa hjelpebiskop Afderbeck av Erfurt at synoden må ha mot «til å gå den smale vei». Mot den står et system som i sitt innerste vesen er ateistisk, et system som avviser troen som borger-

lig, uvitenskapelig og tilfeldig. Men synoden må vise de små og fattige diasporamenighetene at man også kan være kristen i dem. Kirken må dessuten misjonere, ellers svikter den sitt oppdrag. Kirken må gå ut til den som ennå er langt borte, ja, som til og med er mot den. Veien dit heter samtale, innbydelse, diakoni, kjærlighet og bønn.

ST. OLAV

Redaktøren treffes hver dag enten på (02) 20 72 26 eller på (02) 28 01 04.

Postadressen er Akersvn. 5, Oslo 1.

Misjon og u-land, se neste side.

TIL FØRSTE KOMMUNION og KONFIRMASJON:

Vakre gaver i mange prisklasser fra Frankrike og Tyskland.

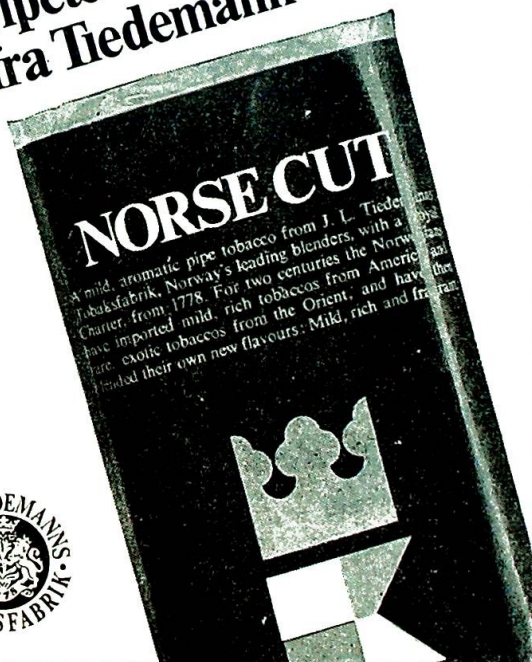
Bøker — grammofonplater — kort.

Besøk: ST. OLAV BOKHANDEL, Akersvn. 5, Oslo 1

Åpent fra kl. 9—16

Lørdager > 9—14

NORSE CUT
en mild og aromatisk
pipetobakk
fra Tiedemann

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	} Oslo
Bispegården	
St. Joseph's Institutt	
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	
St. Dominikus kirke	
Lunden kloster	} Arendal
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	
Sta. Katarinahjemmet	} Bergen
St. Franciskus Kirke	
St. Franciskus Hosp.	
St. Pauls Kirke	
Vår Frue Kirke	} Hønefoss
Marias Minde	
St. Franciskussøstrenes Moderhus	} Lillestrøm
Øyenklinikken	
St. Josephs Hosp., Drammen	} Trondheim
St. Torfinns Klinik, Hamar	
St. Elisabeth Inst.	} Tønsberg
St. Mikals Kirke	
St. Mikals Prestegård	} Tromsø
St. Theresia Hosp.	
St. Franciskus Hosp.	} Trondheim
St. Magnus Kirke	
St. Magnus presteg.	} Tønsberg
St. Elisabeths Hosp.	
Vår Frue Kirke	} Trondheim
Bispegården	
St. Olavs Kirke, Bispegården	} Tønsberg
St. Olavs Kirke	
St. Olavs Prestegård	} Tønsberg
St. Olavs Klinik	

Ved bestilling av olje:
Oslo 68 34 60 - Service 68 34 66

MISJON I U-LAND

FORTS. FRA FORRIGE NUMMER

Om kolonialismens følger i Afrika skriver Basil Davidson:

Virkningen var negativ fordi kolonitiden bante veien for det nye ved å undergrave det gamle. Afrika ble ikke sivilisert av kolonistyre, slik dets talsmenn påstår, like lite som det ble modernisert av det. Etter avkoloniseringen mottok ikke afrikanerne et Afrika med en ferdig utviklet sosial struktur. Enkeltvis har filantropiske mennesker og institusjoner slitt hardt til beste for afrikanerne. Men selv om de gikk til arbeidet med mot og godhet, kunne fruktene av deres innsats aldri bli annet enn plaster på blødende sår. Med sin innsats berørte de overhode ikke problemenes kjerne, selve ondets rot. Den helt dominerende virkning av kolonialismen var oppløsning — til tross for at kolonimaktene bygget noen veier og jernbaner, til tross for at det ble satt i gang noe bergverksdrift og opprettet noen plantaser. Det må jo også nevnes at når man peker på slike virksomheter, at de ble til for kolonimaktene, ikke Afrikas, berikelse. De smuler som falt fra kolonimaktens bord i form av litt opplysning her og litt næringsdrift der, endrer ikke dette forholdet. Kolonitiden rev det opprinnelige i stykker, og bitene vil

aldri kunne settes sammen igjen til et velordnet og hensiktsmessig hele.

Mer behøver man egentlig ikke si om den sak. Hele forestillingen om den hvite mann som «gjorde så mye godt for de innfødte», har liten forankring i virkeligheten. Noen få tok opp hva de følte som «the Man's Burden». Men med sin innsats ble også de beste ofte utnyttet. Deres prosjekter ble brukt som Potemkin-kullisser av representanter for kolonistyre som gjerne ville avlede oppmerksomheten fra det som egentlig foregikk. Hva var det så som foregikk?

Antagelig er det nok å vise til det faktum at de fleste frigjøringsforsøk ble møtt med massiv motstand, at deres ledere satt arrestert i årevis — ironisk nok, fordi de hevdet de samme idéer og idealer i Asia og Afrika som koloniherrn hyllet i sitt eget hjemland. I to verdenskriger kjempet Frankrike og Storbritannia for den nasjonale selvbestemmelsesrett, mens de nektet afrikanske og asiatiske folk bruken av den samme rett. De samme nasjoner som hyllet demokratiet som styreform kunne som kolonimakt bare bevare sine posisjoner ved å fornekte sine egne idealer.

Dette er i seg selv nok til å avskjære videre debatt om hvorvidt Europas påstått sivilisatoriske misjon var velsignelsesrik eller ei. Unektelig ble en god del idéer og idealer eksportert, uenktelig ble både likhet og frihet fremhevet som noe ettertraktelsesverdig. Men i det øyeblikk afrikaneren eller asiaten ønsket å realisere slike forventninger ble han stoppet, til dels med ganske brutale midler. Det fantes utvilsomt idealister som ville det annerledes, men det var maktpolitikere som avgjorde saken.

Vi gjengir her annen og siste del av Odd Kvaal Pedersens artikkel om misjonen og u-landene.

Første del sto gjengitt i forrige nummer av ST. OLAV.

RED.

BERGEN

A/S Kr. Madsens Bok- og Papirhandel

Bryggen 5 - Loppen - Telefon 11 482

BERGEN

HOPSDAL & DAHL A/S

Aut. Installatør, TV-, Radio- og Utstyersforening

TORNØEGARDEN - BERGEN

K. & J. SOLHEIM

Kjøtt - Pålegg - Delikatesser Egen Pølsefabrikk

Tlf. 99 016

Bergen

Solheimgt. 25

ERLING KRAGE A/S

PRYD- OG BRUKSKUNST

Bergen

Telefon central 14 110

Telegramadresse: «Kjell»

BERGEN

MED TANKE PÅ FREMTIDEN

NYGARDSGT. 19

OMEGA URMAKER

FINCKELSEN

I Nygårdsgaten v/Eldorado
og

I Sletten Shopping Senter

Kulturimperialisme er imidlertid ikke bare et fenomen som var. Det er vel verdt å minne om, så vi ikke nøyer oss med å stille det imperiale anegalleri i skammekroken og dermed tro oss frelst og fri.

Den dialog mange mener er så nødvendig mellom Europa og den tredje verden, kan også bli umuliggjort av aktuelle, kulturimperialistiske holdninger — og ikke bare de klart rasistiske, selv om disse dessverre er mer aktuelle enn man tror. Hvor ofte får man ikke velmente råd — ikke på trykk, bevarer — men i all fortrolighet om hvordan man skal «forholde seg overfor de innfødte». Det hender, og ikke bare i det sørlige Afrika, at belæringen ligner Carl von Linnés når han karakteriserer den afrikanske rase som «slu, klosset, skjødesløs, lar seg lede av innskytelser».

Lumskere er likevel den liberalt anstrøkne og velmente holdning som går ut på å understreke hvor like alle mennesker er. Man kan forstå denne holdningen. Den kjennes som nødvendig for å rette opp alle de rasemytologiske forestillingene man har operert med gjennom århundrene. Men den kan føre til en ny fallgrube, nemlig å la IQ-strukturen bli bestemmende for ens vurdering av andre mennesker. IQ er vår egen europeiske oppfinnelse, og den kan i høy grad bli vårt redskap til forlenget kulturimperialisme.

Arne Martin Klausen påviser denne fallgruben i sin siste bok. Han skriver at begrepet intelligens har spilt en dominerende rolle i diskusjonen om rasenes likeberettigelse, og fortsetter:

Man har foretatt en rekke målinger av folk fra ulike raser, særlig neger og hvit, og funnet at negre oftest viser et lavere IQ-nivå enn de hvite. Men når man har foretatt forandringer i miljøfaktoren — f. eks. ved å ta et negerutvalg fra et miljø som ligner det hvite — ligger IQ-nivået høyere. Nå viser det seg imidlertid at det ikke har vært mulig å fjerne forskjellen totalt, selv om de ytre forhold for begge rasegrupper har vært så like som man har kunnet få dem.

Å påvise at det er en bitteliten forskjell, svarer godt til de gjengse fordommer, skriver Klausen videre. Å påvise at det må være en feil ved selve måleapparatet, er en teori som passer godt til den generelle toleranseinnstilling. Men forfatteren føler trang til et lite tankeeks-

periment som vi kanskje burde være villige til å være med på:

Hvis det skulle vise seg å være riktig at den lille forskjell faktisk skyldes at den egenskap vi kaller intelligens er mindre utbredt blant negre enn blant hvite, hva så? Ville vi da ha vanskeligere for å tolerere negre? Kan det tenkes at vi europeere i vårt arbeid for å fremme mellomfolkelig forståelse først må sørge for å overbevise oss selv og andre om at vi i grunnen ikke er forskjellige. Først når vi kan understreke at representanter for andre raser og kulturer i grunnen er lik oss, eller vi lik dem, blir toleranseproblemet mulig å løse. Men skal ikke toleransen prøves der hvor det virkelig er tale om forskjeller... I vår kultur er vi sterkt opptatt av intelligens som verdi, og derfor blir det kanskje spesielt viktig for oss at den vi skal akseptere på like fot må ha en IQ-struktur lik vår egen.

Personlig tror jeg dette er et kjerneproblem når det gjelder aktuell kulturimperialisme. Med begrepet IQ har vi nemlig konstruert en ny innretning som sikkert kan være nyttig på mange områder, men som også kan utnyttes til å forlenge den over- og underlegenhetsfølelse som lang tids politisk og økonomisk dominering har skapt. Og såpass vestlig innrettet som skoleverket fremdeles er i den tredje verden, vil man her ha store muligheter til å påvirke elevene til ensidig å godta eller etterstrebe vestens tenkesett og framgangsmåter innenfor rammen av hva vi forstår med intelligens.

OSLO

THRONSEN & CO.

BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo
Telefon 20 40 02 - 20 70 02

OSLO

TASEN BOK- OG PAPIR A/S
ERLING THORNE

Kaj Munks vel 41, Oslo 8
Tif. 23 02 40

E. Sunde & Co. Rørleggerbedrift A/s

VARME- SANITÆR OG SPRINKLERANLEGG

Ulvenveien 89, Økern, Oslo 5. Tif. 67 77 84

Byggevarer - Beslag - Ovner
Verktøy - Fliser - Linoleum
Tapeter - Farvehandelvarer
Kjøkkenutstyr

THIIS & CO. A/S

Haakon VII's gt. 1, Oslo
Sentralbord 41 77 30

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRA

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Privat 55 77 87 - 69 43 72
Tif. 20 79 06 - 20 79 05

Borgerskapets diskrete sjarm

For den som vil se en «annerledes» film, er Luis Bunuels siste, *Borgerskapets diskrete sjarm* (*Le charme discret de la bourgeoisie*), sterkt å anbefale. Filmen er annerledes først og fremst fordi Bunuel selv er det, fordi hans filmspråk er så forskjellig fra det vi er vant til. Han er surrealismens store mester på filmrerretet, og er mest kjent her til lands for sine tidlige verker som f. eks. *Viridiana* og *L'ange exterminateur*. Men han har utviklet seg meget. Hans uttrykksmåte er blitt mer avslepet med årene, effektene er ikke så voldsomme som før, men ikke mindre drepene satiriske. Han er dessuten blitt mer fransk; han har beveget seg en god del bort fra det opprinnelige spanske med dets lidenskapelige ild og blod og kjønn og er blitt mer raffinert, mer kjølig, men adskillig mer drepene ironisk. Av hans yndlingstemaer sex og religion er det første i ferd med å tre mer i bakgrunnen, mens interessen for religionen holder seg temmelig konstant. Hans forrige film, *La voie lactée* (*Melkeveien*), som forteller om to underlige pilgrim�er på den gamle valfartsveien fra Paris til Compostella, er en slags gjennomgåelse av forskjellige heresier fra kristendommens barndom og fremover, ustyrtelig morsom for den som har lest sin kirkehistorie, men kanskje mer lukket for et mindre teologisk skolert publikum. Det er forsåvidt ikke så underlig at den visstnok aldri er blitt vist i Norge.

Det tjener imidlertid våre filmimportører til ære at de så kjapt har hjemført *Borgerskapets diskrete sjarm*. Sannsynligvis har her en Oscar hjulpet godt som påminnelse. Nå er det mulig at denne filmen, på samme måte som *La voie lactée*, forutsetter visse kunnskaper, i dette tilfellet et visst kjennskap

til det franske borgerskap og dets forskjellige former for sjarm. Å gjengi handlingen i filmen ville være både umulig og uten interesse. Umulig fordi alt er blandet i hverandre, drøm, virkelighet, drøm i drømmen, fantasi, frykt, ønsketenkning, alt. Bevisst river surrealisten Bunuel ned skrankene og grensene for det som vi bornert kaller for virkelighet; her er det ene like virkelig eller uvirkelig som det andre. Men det merkelige er at det ut av denne helt ubeskrivelige blandingen, trer frem et helhetsbilde med stor portrettlikhet, nemlig bildet av borgerskapet og dets liv. Men det er et svært spesielt borgerskap det dreier seg om, for det første fordi det er fransk og for det andre fordi det er meget velstående (på grunn av narkotikasmugling, får vi etter hvert greie på).

Det er borgerskapets mest sakrosankte ritus, måltidet, som står som gjennomgangsmotivet for en rekke opptrinn. Ritualet blir imidlertid helt pervertert, det kommer blant annet nesten aldri i gang. Alltid skjer det ett eller annet som forhindrer at man kommer lenger enn til forretten. Bare en eneste gang kommer vi til lamme- steken, men da ender det også med at hele middagsselskapet blir meiet ned av skuddsalver. Men dette er bare ett eksempel på hvordan filmen stadig bryter ned og skaper forvirring i god sed og skikk og i den sosiale rangordning. Et annet eksempel er biskopen som kommer og melder seg til tjeneste som gartner. Han mener på det at siden det nå finnes arbeiderprester,

kan man vel også tenke seg arbeiderbiskoper (noe av effekten forsvinner i den norske oversettelsen hvor biskopen blir degradert til sogneprest). Husets herskap mottar ansøkingen med en viss forbauselse, men forøvrig med gode manerer. Hvor Hans Høyærværdighet imidlertid skal plasseres på den sosiale rangstige, skaper derimot visse problemer, for delvis tilhører han jo tjenerskapet, mens hans tradisjonelle stilling tilsier at han skal ha hedersplassen ved bordet. Når så husets frue henvender seg til hedersgjesten og ber ham hente noen ekstra stoler, er forvirringen fullkommen.

Men som sagt, det er vanskelig å gi noen utfyllende beskrivelse av en film som *Borgerskapets diskrete sjarm* hvor så meget ligger i bildet og i den tilfældige lille replikk. Den må sees, og den fortjener å bli sett. Kanskje er det den morsomste film på de siste ti år. P. H.

NESTE NUMMER

Og så: neste nummer av bladet kommer datert den 26. mai. I dette nummeret tar vi bl. a. med et utdrag av teksten i brevet til erkebiskopen av Lissabon, omtalt i rapporten på side 150.

RED.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Age Rønning.

Faste medarbeidere: Hallvard Rieber-Mohn O.P., D. J. Boers O.F.M.,

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26

Redaktøren privat 28 01 04.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 40 pr. år. Kr. 20 pr. ½ år. Utlandet kr. 45.

Annonser: 10 dager før utg.dagen. 24 nr. årlig. - Postgiro 204 648.